

MIŠLJENJE RODITELJA O UTJECAJU GLAZBENE ŠKOLE NA KVALITETU ŽIVOTA UČENIKA

Ana Popović
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti,
Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Osijek, Republika Hrvatska
Domagoj Maras
Glazbena škola Franje Kuhača Osijek
Osijek, Republika Hrvatska

Sažetak:

Rad istražuje mišljenja roditelja učenika osnovne Glazbene škole Franje Kuhača u Osijeku o tome kako glazbeno školovanje utječe na kvalitetu života i sam život njihove djece. Roditelji su odgovarali na pitanja o tome koliko oni i njihova djeca izdvajaju vremena za redovito pohađanje glazbene škole i vježbanje, potiču li svoju djecu na vježbanje te utječu li obveze u glazbenoj školi na općeobrazovno školovanje i društveni život njihove djece. Roditelji su izrazili i svoje mišljenje o tome jesu li obveze u glazbenoj školi primjerene dobi njihovog djeteta i bi li nešto promijenili u organizaciji rada glazbene škole.

Ključne riječi: glazbena škola; opterećenje nastavom; opterećenje vježbanjem; slobodno vrijeme učenika; kvaliteta života učenika

Uvod

Sustav glazbenog obrazovanja u Republici Hrvatskoj

Glazbeno obrazovanje u Republici Hrvatskoj izdvaja se od ostalih umjetničkih obrazovanja po tome što je kao dio hrvatskog školskog sustava organizirano u mrežu glazbenih škola i akademija koje sustavno obrazuju učenike od najranije dobi. Pritom razlikujemo predškolski, osnovni, srednji i visoki stupanj obrazovanja. U *Nastavnim planovima i programima predškolskog i osnovnog obrazovanja za glazbene i plesne škole* istaknuto je: „Potreba za vlastitim odgojno-obrazovnim sustavom te u svezi s tim potreba da profesionalni glazbeni odgoj i obrazovanje započne u ranoj dječjoj dobi, objašnjava se složenošću posebnih glazbenih vještina kao što su naprimjer pjevanje po notnom tekstu, točnije: vještina svjesnog čitanja notnog teksta i vještina sviranja na glazbalu, što je uz mnoštvo drugih znanja, vještina i navika potrebno svakom glazbeniku bez obzira na profil, odnosno zanimanje.“ (*Nastavni planovi i programi predškolskog i osnovnog obrazovanja za glazbene i plesne škole*, 2006, str. 7).

Osnovna glazbena škola organizirana je u trajanju od šest školskih godina, pri čemu učenici pohađaju nekoliko predmeta: Temeljni predmet struke, Solfeggio te Skupno muziciranje, uz izborne predmete Glasovir i Teorija glazbe. Opterećenost učenika nastavom povećava se tijekom školovanja, tako u prva dva razreda imaju po dva sata temeljnog predmeta struke i solfeggia tjedno, a od trećeg razreda imaju i skupno muziciranje dva sata tjedno. Nastavni sat traje

45 minuta, osim za temeljni predmet struke od prvog do trećeg razreda te izborni predmet glasovir gdje sat traje 30 minuta. Skupno muziciranje uobičajeno čine zbor ili orkestar (rjeđe komorno muziciranje) te nastavni sat traje 60 minuta (*Nastavni planovi i programi predškolskog i osnovnog obrazovanja za glazbene i plesne škole*, 2006, str. 9). Temeljni predmeti struke mogu biti: glasovir, violina, viola, violončelo, kontrabas, gitara, tambure, mandolina, harfa, harmonika, udaraljke, flauta, blok-flauta, klarinet, saksofon, oboa, fagot, truba, trombon, rog i tuba. Prema Zakonu o umjetničkom obrazovanju: "Pravo upisa u prvi razred osnovnog glazbenog obrazovanja imaju djeca koja su u pravilu navršila sedam godina života i zadovoljila kriterije propisane kurikulumom umjetničkog obrazovanja" (*Zakon o umjetničkom obrazovanju*, „NN“, br. 130 /11. čl. 8.). Idealna je dob u kojoj bi učenici trebali započeti glazbeno obrazovanje osam ili devet godina, odnosno trebali bi započeti glazbeno obrazovanje paralelno s trećim razredom osnovne općeobrazovne škole¹.

Opterećenje učenika osnovne glazbene škole

Učenici dakle u prvom i drugom razredu osnovne glazbene škole, uz redovito opterećenje od ukupno 18 školskih sati u osnovnoj općeobrazovnoj školi² pohađaju još 4 sata nastave u glazbenoj školi. Od trećeg razreda opterećenje je veće; učenici pohađaju 6 sati nastave u glazbenoj školi, uz redovito opterećenje u osnovnoj općeobrazovnoj školi od 22 (peti razred), 23 (šesti razred) ili 26 (sedmi i osmi razred) školskih sati tjedno³ (*Nastavni plan i program za osnovnu školu*, 2006, str. 12). Cilj je glazbenog obrazovanja, između ostaloga, razviti navike redovitog samostalnog rada kod kuće, što je dodatno opterećenje od nekoliko sati tjedno pa i nekoliko sati dnevno.

Cilj istraživanja i hipoteze

Možemo zaključiti da je osnovno glazbeno obrazovanje strukturirano kao opsežna priprema učenika za buduće zanimanje profesionalnog glazbenika. No, mnogi učenici nakon završene osnovne glazbene škole ne upisuju srednju glazbenu školu, a mali broj njih na kraju završava glazbene akademije i oni postaju profesionalni glazbenici, stoga je opravdano zapitati se je li ovako opsežno strukturirano osnovno glazbeno školovanje nužno.

Temeljna su pitanja kojima se vodilo naše istraživanje: jesu li učenici glazbene škole preopterećeni obvezama koje im donosi ovo dodatno školovanje ili im angažman ovog tipa donosi benefite u vidu bolje organizacije slobodnog vremena, planiranja aktivnosti te koncentracije i odgovornosti, te koliko pohađanje glazbene škole utječe na ukupnu kvalitetu njihovog života. Ovim istraživanjem nastojali smo istražiti koliko vremena učenici osnovne glazbene škole izdvajaju za izvršenje svojih obaveza i kako pohađanje glazbene škole utječe na ukupnu kvalitetu njihovog života. Istraživanje smo proveli tijekom studenoga 2018. godine u Glazbenoj školi Franje Kuhača u Osijeku. Instrument kojim smo se koristili bio je anketni upitnik, a ispunjavali su ga roditelji učenika.

Hipoteze istraživanja bile su:

¹ Ovo je mišljenje zastupljeno u većine vodećih glazbenih pedagoga u Hrvatskoj (usp. Zlatar, 2015).

² Učenici u osnovnoj općeobrazovnoj školi imaju 18 školskih sati obaveznih predmeta u prva četiri razreda: Hrvatski jezik, Likovna kultura, Glazbena kultura, Strani jezik, Matematika, Priroda i društvo i Tjelesna i zdravstvena kultura. Uz obavezne predmete, moguće je i dodatno opterećenje izbornim predmetom Vjeronauk u trajanju od 2 školska sata.

³ Obavezni su predmeti u višim razredima osnovne škole: Hrvatski jezik, Likovna kultura, Glazbena kultura, Strani jezik, Matematika, Priroda (5. i 6. razred); Biologija, Kemija i Fizika (7. i 8. razred), Povijest, Geografija, Tehnička kultura i Tjelesna i zdravstvena kultura. Uz obavezne predmete moguće je i dodatno opterećenje izbornim predmetima: Vjeronauk (2 školska sata tjedno), drugi strani jezik (2 školska sata tjedno od 4. razreda) te ostali izborni predmeti (2 školska sata tjedno od 5. razreda). U Republici Hrvatskoj postoji i poseban program klasičnih jezika s predmetima Latinski jezik (3 školska sata tjedno od 5. razreda) i Grčki jezik (3 školska sata tjedno od 7. razreda).

- H1: Pohađanje glazbene škole općenito pozitivno utječe na kvalitetu života učenika.
- H2: Glazbena škola uči svoje učenike boljoj organizaciji vremena i koncentraciji.
- H3: Roditelji učenika smatraju da je gradivo osnovne glazbene škole preopširno za potrebe njihovog djeteta.
- H4: Roditelji učenika smatraju da su učenici povremeno preopterećeni nastavom osnovne glazbene škole.
- H5: Učenici vježbaju svoj instrument uglavnom na poticaj roditelja.
- H6: Roditeljima je najveći problem raspored nastave u glazbenoj školi te količina vremena koju troše na redovito pohađanje glazbene škole svoga djeteta.

Prethodna istraživanja i znanstveni doprinos

Donedavno je većina objavljenih radova koji se bave glazbenim školovanjem u Hrvatskoj bila metodičkog karaktera te je donosila teoretske rasprave o preporučenim metodičkim i didaktičkim postupcima u glazbenoj nastavi, a sukus tih rasprava možemo naći u Rojkovoj knjizi *Glazbenopedagoške teme* (2012), u kojoj su skupljeni autorovi tekstovi koji se bave temama iz glazbene pedagogije u glazbenoj školi.

U novije vrijeme radovi koji se bave problematikom glazbenog školovanja postoje, no većina ih istražuje glazbeno obrazovanje iz perspektive nastavnika; tako Francesci i Reić Ercegovac (2017) ispituju zadovoljstvo, kompetentnost i stres nastavnika klavira u dalmatinskim županijama. Kompetencijama nastavnika instrumenata bavi se i Sabljar (2016), dok se Novak (2016) posebno bavi kompetencijama nastavnika-pripravnika. Suvremenim pristupima u nastavi klavira bavile su se Mičija Palić (2016) te Škojo i Sabljar (2016). Škojo i Sabljar dotaknule su se i problematike vrednovanja postignuća učenika u nastavi klavira (2017), kao i Brđanović (2017). Bačlija Sušić i Sućeska Ligutić (2017) ispituju mišljenja nastavnika o poticanju kreativnosti kod učenika glazbenih škola koje koriste program Funkcionalne muzičke pedagogije.

Šimunović (2012) je ispitala mišljenja učenika o poželjnim osobinama učitelja glazbenih instrumenata, međutim dosad nije provedeno istraživanje u kojem bi se provjerilo kako glazbeno školovanje zaista utječe na život učenika.

METODE I TIJEK ISTRAŽIVANJA

Metode istraživanja

Ciljana populacija našeg istraživanja bili su učenici Glazbene škole Franje Kuhača u Osijeku koji pohađaju osnovnu glazbenu školu.

Roditelji imaju dobar uvid u svakodnevnu rutinu, kao i pregled nad akademskim uspjehom i društvenom angažiranošću svog djeteta. Roditelji mogu objektivno procijeniti koliko njihovo dijete provodi vremena vježbajući svoj instrument. Naša je pretpostavka da roditelji također aktivno sudjeluju u glazbenom obrazovanju svoje djece, potičući ih na rad kod kuće i organizirajući dolaskе na nastavu. Isto tako, manja je vjerojatnost da će roditelji učenika nastojati davati društveno prihvatljive odgovore. Zbog toga smatramo da su roditelji dobar izvor informacija o našoj ciljanoj populaciji.

Pri istraživanju koristili smo se anketnim upitnikom. Upitnik smo sastavili od pitanja zatvorenog, mješovitog i otvorenog tipa, a ukupno ih je bilo 11. Zatvoreni tip pitanja koristili smo kako bismo ustanovili razred i smjer koji pohađaju učenici te koliko vremena učenici izdvajaju za redovito pohađanje glazbene škole i vježbanje. Pitanja mješovitog tipa odnosila su se na definiranje motivacije učenika na vježbanje, utjecaj obveza glazbene škole na ostale obveze u

životu učenika, utjecaj obveza glazbene škole na društveni život učenika, primjerenost obveza glazbene škole dobi djeteta, zadovoljstvo organizacijom rada glazbene škole i opsegom gradiva te ukupni utjecaj pohađanja glazbene škole na kvalitetu života učenika. Zadnje pitanje u anketnom upitniku bilo je otvoreno; u njemu smo zamolili roditelje da u nekoliko riječi opišu kako, po njihovom mišljenju, školovanje u glazbenoj školi utječe na život njihovog djeteta. Anketno istraživanje provodili smo prema Milasovim naputcima o planiranju i provedbi anketnog istraživanja Milasa (2005), a konzultirali smo i Andrilovićeve *Metode i tehnike istraživanja u psihologiji odgoja i obrazovanja* (1988). Dobivene rezultate analizirali smo metodom kvantitativne i kvalitativne analize.

Tijek istraživanja

Prije samog početka istraživanja, konzultirali smo ravnateljicu škole profesoricu Sunčanu Bašić i pribavili odobrenje za provođenje istraživanja. Nakon odobrenja ravnateljice anketni upitnici distribuirani su nastavnicima instrumentalne nastave kako bi ih oni podijelili roditeljima svojih učenika. Anketni je upitnik izrađen do 11. studenog 2018. godine te je distribuiran među učenicima 12. studenog. Istraživanje je završeno 30. studenog 2018. godine. Tijekom tri tjedna prikupljeno je 70 upitnika od kojih je valjanih 62: od ukupnog broja prikupljenih anketnih upitnika, 5 upitnika nema podatke o razredu ili instrumentu koji pohađa, a 3 upitnika odnose se na učenike pripremnih razreda. Prema *Nastavnom planu i programu za srednje glazbene i plesne škole* (2008), pripremnih razreda su u sustavu srednjoškolskog obrazovanja, stoga su ta tri upitnika izuzeta iz daljnje obrade.

Prema podacima prikupljenim sa službene mrežne stranice škole (<http://gsfk-osijek.hr>), u Glazbenoj školi Franje Kuhača Osijek radi ukupno 27 nastavnika u redovnom radnom odnosu te 3 honorarna nastavnika. Odjeli koje smo uključili u istraživanje jesu: klavirski odjel, odjel za gudačke instrumente, odjel za puhačke instrumente te odjel za gitaru i tamburu, a škola ima i odjel za suvremeni ples koji nisu uključeni u istraživanje. Na klavirskom je odjelu 16 nastavnika (klavir - 15, harmonika - 1), na odjelu za gudačke instrumente 4 su nastavnika (violina - 3, violončelo - 1), na odjelu za puhačke instrumente 3 su nastavnika u redovnom radnom odnosu (flauta - 2, klarinet - 1, saksofon - 1) i 3 honorarna nastavnika (oboa - 1, fagot - 1, rog i truba - 1), a na odjelu za gitaru i tamburu 5 nastavnika (gitara - 3, tambura - 1). Upitnici su distribuirani svim nastavnicima instrumentalne nastave koji imaju učenike u osnovnoj glazbenoj školi. Od ukupno 30 nastavnika, 1 nastavnik roga i trube nema učenike u osnovnoj glazbenoj školi što znači da je anketa distribuirana među 29 nastavnika. Nastavnici klavira, violine, flaute i gitare u najvećem su broju sudjelovali u distribuciji upitnika i vraćanju istih autorima. Nastavnici klarineta, saksofona, oboe i harmonike nisu vratili niti jedan upitnik, dok je nastavnik violončela vratio samo jedan upitnik. Ukupan broj učenika koji pohađaju osnovnu glazbenu školu je 217 što znači da je istraživanje provedeno na gotovo 30 posto učenika osnovne škole. S obzirom na udio učenika koji su vratili upitnike i ukupan broj učenika u osnovnoj glazbenoj školi, smatramo se da je ovo reprezentativan uzorak. Prikupljeni podatci digitalizirani su putem Google Forms (<https://docs.google.com/forms>) nakon čega su analizirani.

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Podatci o razredu i smjeru koji pohađaju učenici

U Tablici 1. prikazana je raspodjela učenika po razredima u uzorku koji čine prikupljeni anketni upitnici.

Tablica 1.: Raspodjela učenika po razredima u prikupljenim anketnim upitnicima.

Prvi razred osnovne škole	16 učenika
Drugi razred osnovne škole	10 učenika
Treći razred osnovne škole	12 učenika
Četvrti razred osnovne škole	11 učenika
Peti razred osnovne škole	12 učenika
Šesti razred osnovne škole	1 učenik

Iz Dijagrama 1. vidljivo je da su relativno jednolično raspoređeni po razredima, uz iznimku samo jednog prikupljenog podatka za učenika 6. razreda.

Dijagram 1.: zastupljenost učenika pojedinih razreda u uzorku.

U Tablici 2. Prikazana je raspodjela učenika po instrumentima koje pohađaju u uzorku koji čine prikupljeni anketni upitnici.

Tablica 2.: Raspodjela učenika po instrumentima koje pohađaju u prikupljenim anketnim upitnicima.

Klavir	37 učenika
Violina	8 učenika
Violončelo	1 učenik
Gitara	6 učenika
Tambura	4 učenika
Flauta	6 učenika

Dijagram 2. prikazuje brojčanu raspodjelu učenika po instrumentima koje pohađaju iz kojeg je vidljivo da većina učenika u uzorku svira klavir, što je u korelaciji s brojem nastavnika koji predaju klavir u školi.

Dijagram 2.: zastupljenost učenika prema instrumentu koji pohađaju.

Vrijeme koje roditelji izdvajaju kako bi djetetu omogućili redovito pohađanje glazbene škole

Drugo pitanje u anketi glasilo je: "Koliko Vi osobno vremena (tjedno) izdvajate kako biste svom djetetu omogućili redovito pohađanje glazbene škole?" Veći dio ispitanika odgovorio je da izdvajaju više od 3 sata tjedno kako bi omogućili svom djetetu redovito pohađanje glazbene škole (45.9%). Nešto manji dio ispitanika odgovorio je da izdvaja do 3 sata tjedno (32.8%), a mali dio ispitanika da izdvaja manje od sat vremena tjedno (11.5%). Jako mali broj ispitanika odgovorio je da njihovo dijete samostalno izvršava sve obveze prema glazbenoj školi (6.6%). U opisnim odgovorima jedan je ispitanik odgovorio da izdvaja 5 sati tjedno (1.6%), a jedan ispitanik čak 6-7 sati tjedno, radi putovanja i čekanja javnog prijevoza (1.6%). (Dijagram 3.)

Dijagram 3.: Vrijeme koje roditelji izdvajaju za pohađanje glazbene škole

Vrijeme koje učenici izdvajaju kako bi redovito pohađali glazbenu školu

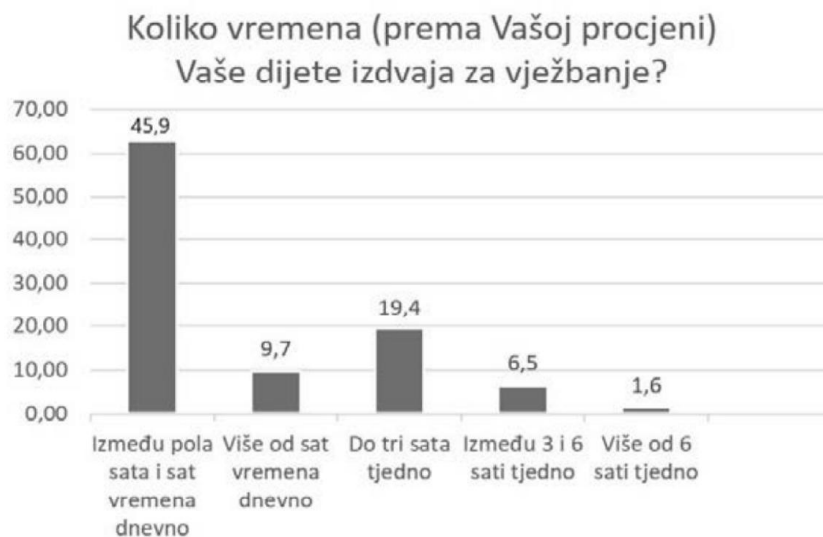
Većina je ispitanika na pitanje: “Koliko vremena tjedno Vaše dijete izdvaja za redovito pohađanje glazbene škole?” odgovorila kako njihovo dijete izdvaja između 4 i 6 školskih sati tjedno za redovito pohađanje glazbene škole (62.9%), manji broj da im dijete izdvaja više od 6 školskih sati tjedno (22.6%), a mali broj da im dijete izdvaja manje od 4 školska sata tjedno (14.5%). (Dijagram 4.)

Dijagram 4.: Vrijeme koje učenici izdvajaju za pohađanje glazbene škole

Vrijeme koje učenici izdvajaju za rad kod kuće

Četvrto pitanje bilo je: “Koliko vremena (prema Vašoj procjeni) Vaše dijete izdvaja za vježbanje?” Većina ispitanika smatra kako njihovo dijete izdvaja između pola sata i sat vremena dnevno na vježbanje (62.9%). Slijedi odgovor do 3 sata tjedno (19.4%), zatim više od sat vremena dnevno (9.7%), između 3 i 6 sati tjedno (6.5%) i više od 6 sati tjedno (1.6%). (Dijagram 5.)

Dijagram 5.: Vrijeme koje učenici izdvajaju za rad kod kuće

Motivacija za vježbanje

Peto je pitanje bilo: "Potičete li svoje dijete na redovito vježbanje ili organizaciju vježbanja prepuštate svome djetetu?" Najviše je ispitanika odgovorilo kako redovito potiču svoje dijete na vježbanje (56.5%) i da povremeno potiču svoje dijete na vježbanje (38.7%). Mali broj ispitanika kaže da im dijete samostalno organizira svoje vježbanje (9.7%) (Dijagram 6.).

Dijagram 6.: Motivacija učenika

Utjecaj obveza glazbene škole na ostale obveze u životu učenika

Na pitanje: "Smatrate li da općeobrazovno školovanje Vašeg djeteta pati zbog vremena koje Vaše dijete troši na ispunjavanje obveza prema glazbenoj školi?" većina ispitanika odgovorila je kako njihovo dijete uspješno svladava sve svoje obveze (54.8%), slijedi povremeno, kada se bliži kraj školske godine i potrebno je više angažmana u općeobrazovnoj školi (27.4%), povremeno, kada se bliže nastupi i završni ispiti, pa je potrebno više angažmana u glazbenoj školi (14.5%), povremeno, otprilike dva do tri puta mjesečno (8.1%). Jedan ispitanik smatra da mu obveze u općeobrazovnoj školi pate zbog glazbene škole (1.6%), a jedan je komentirao kako nastava zbora završava prekasno u 20:30 (1.6%). (Dijagram 7.)

Dijagram 7.: Utjecaj obaveza glazbene škole na općeobrazovno školovanje učenika

Utjecaj obaveza glazbene škole na društveni život učenika

Najveći je broj ispitanika na pitanje: "Smatrate li da društveni život vašeg djeteta pati zbog vremena koje Vaše dijete troši na ispunjavanje obaveza u glazbenoj školi?" odgovorio kako njihovo dijete ima dovoljno vremena i za društveni život i za ispunjavanje svojih obaveza (68.9%). Manji broj smatra da njihovo dijete ponekad ne stigne sudjelovati u aktivnostima svojih prijatelja i obiteljskim događanjima jer ima obveze u glazbenoj školi (24.6%). Slijede odgovori: društveni život mog djeteta vezan je uz njegovo glazbeno obrazovanje (6.6%), moje dijete zbog društvenih i obiteljskih obaveza ponekad ne uspije izvršiti sve svoje obaveze prema glazbenoj školi (2.3%) i jedan ispitanik smatra da se zbog nedovoljnog vježbanja njegovo dijete ne može družiti s prijateljima (1.6%). (Dijagram 8.)

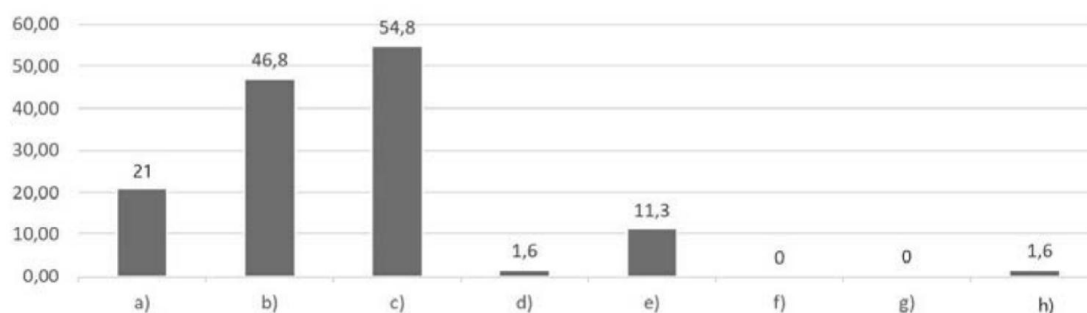
Dijagram 8.: Utjecaj obaveza glazbene škole na društveni život učenika

Primjerenost dobi djeteta

Gotovo svi ispitanici smatraju da obveze u glazbenoj školi pozitivno utječu na razvoj njihovog djeteta: u razvijanju njegovih glazbenih i kreativnih potencijala (54.8%), u razvijanju koncentracije i odgovornosti (46.8%) te smatraju da obveze u glazbenoj školi dobro dopunjavaju dnevni raspored njihovog djeteta (21%). Jedan ispitanik smatra da bi njegovo dijete moglo svladati i više obaveza (1.6%). Jako mali broj ispitanika smatra da su obveze u glazbenoj školi povremeno prenaporne njihovom djetetu (11.3%). Jedan je ispitanik sugerirao⁴: "smatram da je nepotrebno voditi djecu na nastup u šoping-centar u predblagdansko vrijeme i da bi škole trebale biti gotove do 20h, a ne do 20:30" (1.6%). (Dijagram 9.)

⁴ U dijagramu 9. ovaj odgovor je naveden pod h) Ostalo

Smatrate li da se obaveze u glazbenoj školi primjerene dobi vašeg djeteta?

Dijagram 9.: Primjerenost dobi djeteta

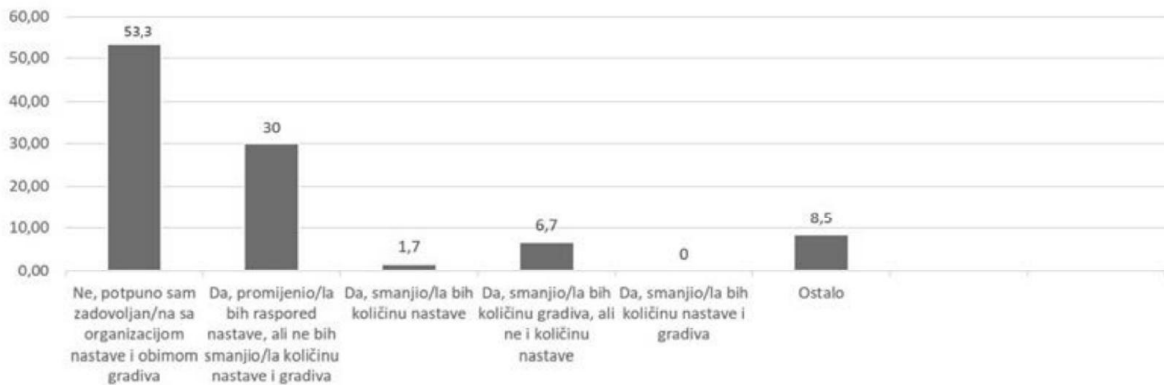
- a) Da, obveze u glazbenoj školi dobro dopunjavaju dnevni raspored mog djeteta.
- b) Da, obaveze u glazbenoj školi pomažu mom djetetu u razvijanju koncentracije i odgovornosti.
- c) Da, obaveze u glazbenoj školi pomažu mom djetetu u razvijanju njegovih glazbenih i kreativnih potencijala.
- d) Moje dijete bi moglo svladati i više obaveza.
- e) Povremeno smatram da su obveze u glazbenoj školi prenaporne mom djetetu.
- f) Smatram da su obveze u glazbenoj školi pretjerane odnosu na dob mog djeteta.
- g) Smatram da su obveze u glazbenoj školi pretjerane u odnosu na sposobnosti mog djeteta.
- h) Ostalo: "Smatram da je nepotrebno voditi djecu na nastup u šoping-centar u predblagdansko vrijeme i da bi škole trebale biti gotove do 20h, a ne do 20:30".

Zadovoljstvo organizacijom rada glazbene škole i opsegom gradiva

Većina roditelja zadovoljna je organizacijom rada glazbene škole (53.3%). Manji broj ispitanika je nezadovoljan rasporedom nastave (30%), jako mali broj ispitanika smatra da bi trebalo smanjiti količinu gradiva (6.7%), a samo jedan ispitanik smatra da bi trebalo smanjiti količinu nastave (1.7%). Nekoliko ispitanika komentiralo je sljedeće⁵: "Većini roditelja je teško organizirati prijevoz djece na dopodnevne sate solfeggia tako da bi bilo zgodnije, za one koji idu popodne u školu da im se omogući solfeggio u večernjem terminu", "izbacila bih numeričke ocjene (solfeggio)", "ako se klavir može spajati sa solfeggiom/zborom je u redu.... 3 do 4 termina tjedno maksimalno", "možda da se napravi selekcija djece, koji su nadareni da se obrazuju za profesionalce, a ostali da uživaju u radosti glazbe", "nastava iz zbora je prekasno gotova", "Smatram da bi bilo dobro kada bi moje dijete imalo mogućnost održavanja sati solfeggia i gitare jedan za drugim jer mora pohađati GŠ četiri puta tjedno". (Dijagram 10.)

⁵ U dijagramu 10. navedeno je pod "Ostalo"

Biste li nešto promijenili u organizaciji rada glazbene škole i obimu gradiva koji se obrađuje?

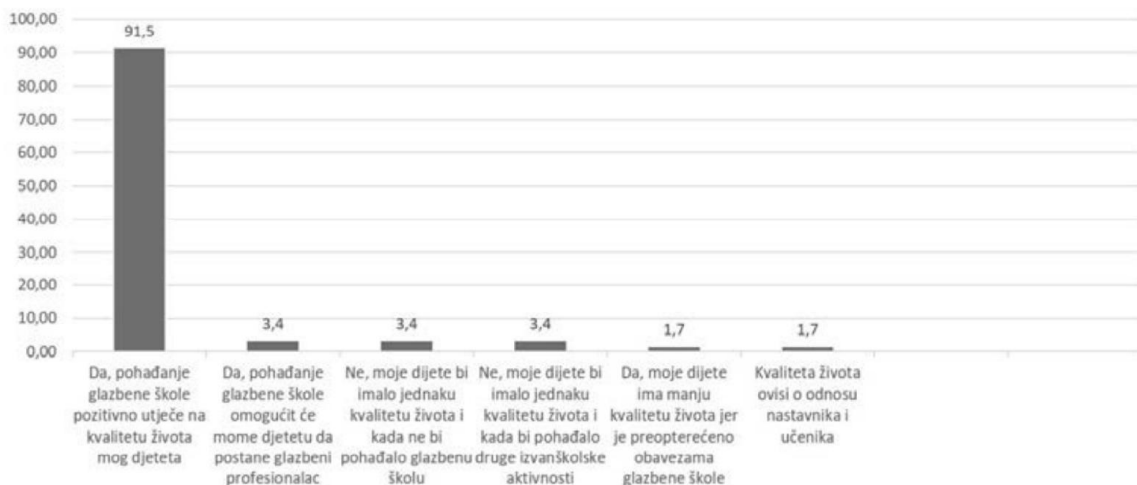

Dijagram 10.: Zadovoljstvo organizacijom rada glazbene škole i opsegom gradiva

Ukupni utjecaj pohađanja glazbene škole na kvalitetu života učenika

Gotovo se svi roditelji slažu da pohađanje glazbene škole pozitivno utječe na kvalitetu života njihovog djeteta (91.5%). Jako mali broj ispitanika smatra da će pohađanje glazbene škole omogućiti njegovom djetetu da postane profesionalni glazbenik (3.4%), kao i da bi dijete imalo jednaku kvalitetu života i bez glazbene škole (3.4%), a jednak broj smatra i da bi njihovo dijete imalo jednaku kvalitetu života i kada bi pohađalo neke druge izvanškolske aktivnosti (3.4%). Jedan roditelj smatra da njegovo dijete ima manju kvalitetu jer je preopterećeno obvezama glazbene škole (1.7%), dok drugi smatra da kvaliteta života njegovog djeteta ovisi o odnosu nastavnika i učenika (1.7%). (Dijagram 11.)

Smatrate li da pohađanje glazbene škole utječe na kvalitetu života Vašeg djeteta?

Dijagram 11.: Ukupni utjecaj pohađanja glazbene škole na kvalitetu života učenika

Opis utjecaja pohađanja glazbene škole na život učenika

Ovo pitanje bilo je otvorenog tipa, a većina roditelja dala je opširne i konkretne odgovore. Odgovore smo grupirali u četiri kategorije: pozitivne, uglavnom pozitivne, neutralne i negativne. (Tablica 3.)

Tablica 3.: Opis ukupnog utjecaja pohađanja glazbene škole na život učenika.

Pozitivni komentari	26
Uglavnom pozitivni komentari	4
Neutralni komentari	2
Negativni komentari	1

Iz tablice je vidljivo da je većina roditelja dala pozitivne komentare. Negativan komentar bio je samo jedan: "Jasno mi je da raspored i količina nastave i gradiva ne može biti bolji od ovog kako sad ima, no ipak joj ostaje malo slobodnog vremena za opuštanje. Glazbena škola je smanjila kvalitetu života mog djeteta ne zato što je obveze preoptereće vremenski, nego što predstavljaju novi oblik brige (hoću li uspjeti ići na nastup, hoću li uspjet upisat viši razred...)". Od dva neutralna komentara, jedan se odnosio na činjenicu da je dijete tek upisalo glazbenu školu, pa još nemaju mišljenje, a drugi komentar nije se odnosio na ukupni utjecaj pohađanja glazbene škole na život djeteta, već na uspješnost u svladavanju obveza u glazbenoj školi: "Zasad moje dijete uspješno svladava sve svoje školske obveze, unatoč odlasku u glazbenu školu četiri puta tjedno. Ako mu sljedeće godine glazbena škola bude prenaporna, neću inzistirati na nastavku školovanja".

Od četiri uglavnom pozitivna komentara, u tri su roditelji isticali kako je glazbeno školovanje potrebna i pozitivna stavka u životu njihovog djeteta, ali i da je povremeno naporna za njihovo dijete. Jedan od četiri komentara odnosio se na odnos učenika i nastavnika: "Glazbena škola je pozitivan i potreban dio života glazbeno talentiranog djeteta. Ali glazbena škola je učiteljica. Važno je imati učitelje koje volimo i koji su empatični; motivatori. Dijete sve osjeti i uči samo od učitelja koji su takvi. Učitelj je najvažniji faktor, pa dijete, a tek potom roditelj. Ljubav, jer ljubav je sve (ne sviraj bez nje)".

Pozitivnih komentara bilo je najviše, a od benefita koje pohađanje glazbene škole donosi roditelji su najčešće izdvajali razvitak radnih navika, odgovornosti i samopouzdanja. Nekoliko roditelja istaknulo je razvoj glazbenih sposobnosti, kreativnosti i glazbenog ukusa. Jedan roditelj istaknuo je važnost glazbenog obrazovanja kao antitezu virtualnom svijetu današnjice: "Uz virtualni svijet kojemu su vrlo sklone nove generacije, moje dijete vježbicu na klaviru smatra jednakim izazovom kao i prelazak na novi nivo u igrici. Ugodno se osjeća, nema zvona (u školi!). Uživa u individualnim satima. Često sam pokušava ispuniti vrijeme kod kuće tako da po sluhu svira i druge pjesmice koje čuje. Nedavno je sam izjavio: Kako odvući dijete od igrica? Pa kupite mu klavir!". To mišljenje dijele i ovi roditelji: "Pohađanje glazbene škole utječe na život djeteta tako da ga uči radnim navikama, obvezama, ponašanju, kulturi, a ujedno s time ga udaljava od negativnih utjecaja današnjeg društva (internetu, igrama, negativnim sadržajima)"; "Pomaže da se osamostali i snalazi u prostoru (put do glazbene) razvija sluh i smisao za ritam. Manje vremena provodi za kompjutorom i na mobitelu, razvija nova prijateljstva i najvažnije, dovodi do novih sposobnosti i znanja".

Samo jedan roditelj ističe mogućnost budućeg profesionalnog bavljenja glazbom: "Odrastanje uz glazbu je jedna od najljepših stvari koja mu se mogla dogoditi. Bili bismo presretni ako mu glazba postane profesija."; dok drugi roditelj zaključuje: "Glazbeno školovanje daje mom djetetu važnu vještinu, odgovornost, opću kulturu koja će mu koristiti višestruko čak i kada se ne odluči postati klavirist-profesionalac". Jedan roditelj ističe kako pohađanje glazbene škole

širi mogućnosti u kasnijem izboru profesije: "Potiče ju na osjećaj odgovornosti, samopouzdanja, ispunjavanja obaveza (samostalnost), organizaciju slobodnog vremena. Razvija kreativnost, pomaže joj u socijalizaciji, društvenom životu, ima prilike sklopiti nova poznanstva, prijateljstva. Također joj pruža veću mogućnost izbora u kasnijem životu te više mogućnosti u izboru profesije."

RASPRAVA

Pri analizi rezultata prvo uočavamo kako vrlo malo roditelja razmišlja o osnovnoj glazbenoj školi kao o strukovnoj školi koja priprema učenike za zanimanje profesionalnog glazbenika, iako je upravo to istaknuto kao jedini cilj u *Nastavnim planovima i programima predškolskog i osnovnog obrazovanja za glazbene i plesne škole*: "Cilj je glazbenoga odgojno-obrazovnog sustava da odgojem i obrazovanjem profesionalnih glazbenika različitih profila i zanimanja stalno proizvodi onaj dio društvene nadgradnje koji je obuhvaćen pojmom glazbene umjetnosti" (*Nastavni planovi i programi predškolskog i osnovnog obrazovanja za glazbene i plesne škole*, 2006, str. 7). Opravdanost ovako opsežno strukturiranog osnovnog glazbenog školovanja ne možemo stoga tražiti u činjenici da odgaja buduće glazbene profesionalce.

Iako roditelji ne uočavaju glazbeni profesionalizam kao svrhu glazbenog obrazovanja njihove djece, benefiti za koje ističu da školovanje u glazbenoj školi donosi nikako nisu zanemarivi. U osnovnim školama u Hrvatskoj u tijeku je eksperimentalna faza kurikularne reforme, tzv. „škole za život“. Temeljne su tendencije ove reforme smanjenje količine faktografskog i enciklopedijskog nastavnog sadržaja, razvoj učeničkih kompetencija te ostvarivanje preduvjeta za cjeloživotno obrazovanje. Kako je navedeno u *Okviru nacionalnoga kurikulumuma*: "vrijednosti kojima Okvir nacionalnoga kurikulumuma daje osobitu pozornost jesu: znanje, solidarnost, identitet, odgovornost. Uz navedene četiri vrijednosti dodatno su istaknute: integritet, poštivanje, zdravlje i poduzetnost" (ONK, 2017, str. 12). Opisni odgovori roditelja u kojima se ističu razvitak radnih navika, odgovornosti i samopouzdanja te razvoj glazbenih sposobnosti, kreativnosti i glazbenog ukusa, pokazuju nam da je osnovno glazbeno obrazovanje, iako još uvijek nije prošlo proces kurikularne reforme, izvrstan odgovor na zahtjeve suvremenog školskog sustava. S time se slažu i roditelji: čak 91.5% roditelja izjavilo je da pohađanje glazbene škole pozitivno utječe na kvalitetu života njihove djece. Stoga možemo zaključiti da je naša prva hipoteza potvrđena: pohađanje glazbene škole općenito pozitivno utječe na kvalitetu života učenika.

Na pitanje o primjerenosti obveza u glazbenoj školi roditelji su najčešće odgovorili da obveze u glazbenoj školi pomažu njihovom djetetu u razvijanju glazbenih i kreativnih potencijala (54%), ali na visokom drugom mjestu bila je izjava da obveze u glazbenoj školi pomažu njihovom djetetu u razvijanju koncentracije i odgovornosti (46.8%). Iako većina roditelja izjavljuje da njihovo dijete izdvaja 4-6 školskih sati tjedno za redovito pohađanje nastave (62.9%) te da vježba između pola sata i sat vremena dnevno (62.9%), većina ih tvrdi da njihovo dijete ima dovoljno vremena i za društveni život i za ispunjavanje svojih obaveza (68.9%). Uzevši ove podatke u obzir, možemo zaključiti da je naša druga hipoteza također potvrđena: glazbena škola uči svoje učenike boljoj organizaciji vremena i koncentraciji.

Ni jedan od roditelja nije izjavio da smatra kako su obveze u glazbenoj školi pretjerane u odnosu na dob njihovog djeteta, ni da su obveze u glazbenoj školi pretjerane u odnosu na sposobnosti njihovog djeteta. Samo četiri roditelja izjavljuju da bi smanjili količinu gradiva, ali ne i količinu nastave, a ni jedan roditelj nije izjavio kako bi smanjio količinu nastave i gradiva. Možemo zaključiti da nam je treća hipoteza pobijena: roditelji ne smatraju da je gradivo osnovne glazbene škole preopširno za potrebe njihovog djeteta.

Naša četvrta hipoteza da roditelji povremeno smatraju kako su učenici preopterećeni nastavom osnovne glazbene škole također nije potvrđena. Tek malo više od desetine roditelja

(11.3%) smatra da su obveze u glazbenoj školi povremeno prenaporne njihovom djetetu, a samo jedan roditelj je izjavio da bi smanjio količinu nastave. S obzirom da oba autora imaju iskustvo rada u glazbenoj školi, te su u svojoj praksi više puta doživjeli da roditelji izjavljuju kako je njihovom djetetu previše dolaziti na dva sata solfeggia i na dva sata instrumenta tjedno, ovaj je nalaz vrlo zanimljiv i neočekivan. Razlog tome možemo tražiti i u tome da su roditelji koji smatraju da je pohađanje nastave problem, često puno glasnjiji od onih koji nemaju prigovora, pa je onda opći dojam taj da roditelji smatraju da su im djeca preopterećena nastavom. Ovom zaključku u prilog govori i činjenica da je većina roditelja na pitanje “Biste li nešto promijenili u organizaciji rada glazbene škole i opsegu gradiva koje se obrađuje?” odgovorila da su potpuno zadovoljni s organizacijom nastave i opsegom gradiva (53.3%).

Učenici uglavnom redovito vježbaju svoj instrument između pola sata i sat vremena dnevno, tek 19% ih vježba manje od toga, a samo je jedan roditelj izjavio da njegovo dijete vježba više od 6 sati tjedno, a svega četiri roditelja izjavljuju da njegovo dijete vježba neredovito, dakle 3 do 6 sati tjedno. Ovu redovitost u vježbanju učenici mogu zahvaliti svojim roditeljima: čak 56.5% roditelja izjavljuje da redovito potiče svoje dijete na vježbanje, čime se potvrđuje naša peta hipoteza: učenici vježbaju svoj instrument uglavnom na poticaj roditelja. Izneđađuje, međutim, koliko malo roditelja svojoj djeci prepušta samostalno organiziranje vježbanja: svega 9.7%. Razlog tome mogao bi biti u populacijskoj strukturi naših ispitanika: 38 anketa odnosilo se na učenike prva tri razreda, a tek 24 ankete se odnose na učenike viših razreda, a za očekivanje je da su učenici samostalniji u višim razredima, dok u prvim godinama ovisе o poticaju roditelja.

Osim vremena koje troše potičući svoje dijete na vježbanje, najveći broj roditelja izdvaja više od tri sata tjedno da bi svojem djetetu omogućili redovito pohađanje glazbene škole (45.9%), a veliki broj njih izdvaja do tri sata tjedno. Unatoč ponuđenoj opciji da izdvajaju više od tri sata tjedno, dva su roditelja imala potrebu istaknuti točno koliko više vremena izdvajaju: jedan roditelj izjavio je da izdvaja 5 sati tjedno, dok je drugi izjavio da izdvaja “oko 6 do 7 sati radi putovanja i čekanja djeteta”. S druge strane, tek je 6.6% roditelja izjavilo da njihovo dijete potpuno samostalno izvršava svoje obaveze prema glazbenoj školi. Zbog visoke angažiranosti roditelja oko redovitog pohađanja glazbene škole, ne čudi da njih 30% izjavljuje da bi promijenilo raspored nastave. Nekoliko je roditelja unatoč ponuđenom odgovoru “promijenio/promijenila bih raspored nastave, ali ne bih smanjio/smanjila količinu nastave i gradiva” imalo potrebu posebno istaknuti: “Većini roditelja je teško organizirati prijevoz djece na dopodnevne sate solfeggia tako da bi bilo zgodnije, za one koji idu popodne u školu da im se omogući solfeggio u večernjem terminu”, “ako se klavir može spajati sa solfeggiom/zborom je u redu.... 3 do 4 termina tjedno maksimalno”, “nastava iz zbora je prekasno gotova”, “Smatram da bi bilo dobro kada bi moje dijete imalo mogućnost održavanja sati solfeggia i gitare jedan za drugim jer mora pohađati GŠ četiri puta tjedno”. Jedan je roditelj u anketi na pitanje “Smatrate li da opće-obrazovno školovanje Vašeg djeteta pati zbog vremena koje vaše dijete troši na ispunjavanje obaveza prema glazbenoj školi odgovorio: “zbor traje predugo”. Iz ovih podataka možemo zaključiti da je naša šesta hipoteza potvrđena: roditeljima je najveći problem raspored nastave u glazbenoj školi, te količina vremena koju troše na redovito pohađanje glazbene škole svoga djeteta.

ZAKLJUČCI

Temeljna su pitanja kojima se vodilo naše istraživanje: jesu li učenici glazbene škole preopterećeni obavezama koje im donosi ovo dodatno školovanje ili im angažman ovog tipa donosi benefite u vidu bolje organizacije slobodnog vremena, planiranja aktivnosti te koncentracije i odgovornosti te koliko pohađanje glazbene škole utječe na ukupnu kvalitetu njihovog života?

Naše hipoteze koje su potvrđene ovim istraživanjem jesu:

- H1: Pohađanje glazbene škole općenito pozitivno utječe na kvalitetu života učenika.
- H2: Glazbena škola uči svoje učenike boljoj organizaciji vremena i koncentraciji.
- H5: Učenici vježbaju svoj instrument uglavnom na poticaj roditelja.
- H6: Roditeljima je najveći problem raspored nastave u glazbenoj školi, te količina vremena koju troše na redovito pohađanje glazbene škole svoga djeteta.

Naše hipoteze koje su pobijene ovim istraživanjem jesu:

- H3: Roditelji učenika smatraju da je gradivo osnovne glazbene škole preopširno za potrebe njihovog djeteta.
- H4: Roditelji učenika smatraju da su učenici povremeno preopterećeni nastavom osnovne glazbene škole.

Iako postoji prijedlog Nacionalnog kurikulum za umjetničko obrazovanje (*Nacionalni kurikulum za umjetničko obrazovanje*, 2017), u tom dokumentu taksativno su navedeni opći obrisi strukture umjetničkog obrazovanja te neki osnovni ciljevi, no temeljitoj izradi konkretnog kurikulum za još se nije pristupilo. Informacije prikupljene ovim istraživanjem relevantne su za izradu kurikulum umjetničkog obrazovanja i pokazuju nužnost proširivanja ovog istraživanja kako bi se moglo što kvalitetnije odgovoriti na izazove nadolazeće kurikularne reforme. Opravdanost količine predmeta, opterećenosti nastavom i vježbanjem te količina gradiva koja se planira svladati u pojedinoj nastavnoj godini zasigurno će biti predmet rasprave pri izradi kurikulum. Ovaj rad pokazuje da glazbeno školovanje (ovakvo kakvo je danas) roditelji i učenici drže korisnim i cijenjenim te (nadamo se) upućuje na smjer u kojem bi naše glazbeno obrazovanje trebalo ići u budućnosti.

LITERATURA

- Andrilović, V. (1988). *Metode i tehnike istraživanja u psihologiji odgoja i obrazovanja*. Zagreb: ŠK.
- Bačlija Sušić, B. i Sućeska Ligutić, R. (2017). Poticanje kreativnih sposobnosti učenika glazbenih škola. *Metodički ogleđi*, 24(1), 73-94.
- Brđanović, D. (2017). Vrednovanje u glazbenom obrazovanju i obrazovna reforma: stavovi nastavnika glazbene škole prema godišnjem ispitu sviranja instrumenta. *Napredak*, 158 (3), 339-362.
- Francesci, I. i Reić Ercegovac, I. (2017). Zadovoljstvo, kompetentnost i izvori stresa kod nastavnika klavira. *Tonovi*, 32, 1, 84-93.
- Glazbena škola Franje Kuhača. <http://gsfk-osijek.hr/> Pristupljeno: 16.12.2018.
- Mičija Palić, M. (2016). Didaktička problematika u suvremenoj nastavi klavira. U B. Jerković i T. Škojo (Ur.), *Umjetnik kao pedagog pred izazovima suvremenog odgoja i obrazovanja* (str. 477-589). Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Umjetnička akademija u Osijeku.
- Milas, G. (2005). *Istraživačke metode u psihologiji i drugim društvenim znanostima*, Jastrebarsko: Slap.
- Nacionalni kurikulum za umjetničko obrazovanje. Prijedlog nakon javne rasprave (2017). Zagreb: MZO. https://mzo.hr/sites/default/files/dokumenti/2017/OBRAZOVANJE/NACION-KURIK/nacionalni_kurikulum_za_umjetnicko_obrazovanje.pdf pristupljeno: 20.6.2019.
- Nastavni plan i program za osnovnu školu (2006). Zagreb: MZOŠ.
- Nastavni planovi i programi predškolskog i osnovnog obrazovanja za glazbene i plesne škole (2006). Zagreb: HDGPP.
- Nastavni planovi i programi za srednje glazbene i plesne škole (2008). Zagreb: HDGPP.
- Novak, M. (2016). Kompetencije nastavnika-pripravnika u osnovnim i srednjim glazbenim školama – perspektiva poslodavaca. *Život i škola*, 62 (3), 245-256.

- Okvir nacionalnoga kurikuluma. Prijedlog nakon javne rasprave - ONK (2017). Zagreb: MZO.
https://mzo.hr/sites/default/files/dokumenti/2017/OBRAZOVANJE/NACION-KURIK/okvir_nacionalnoga_kurikuluma.pdf Pristupljeno: 20.6.2019.
- Rojko, P. (2012). *Glazbenopedagoške teme*. Zagreb: Jakša Zlatar.
- Sabljar, M. (2016). Kompetencije nastavnika instrumenta. U B. Jerković i T. Škojoj (Ur.), *Umjetnik kao pedagog pred izazovima suvremenog odgoja i obrazovanja* (str. 577-587). Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Umjetnička akademija u Osijeku.
- Šimunović, Z. (2012). Poželjne osobine učitelja nastave instrumenata u glazbenoj školi. *Život i škola*, 58 (27), 167-176.
- Škojo, T. i Sabljar, M. (2017). Vrednovanje postignuća učenika u nastavi klavira. U M. Petrović (Ur.), *19. Pedagoški forum scenskih umetnosti. Tematski zbornik. U potrazi za doživljajem i smislom u muzičkoj pedagogiji* (str. 200-215). Beograd: Fakultet muzičke umetnosti.
- Škojo, T. i Sabljar, M. (2016). Nove paradigme u poučavanju sviranja klavira. *Život i škola*, 62, 3, 259-274.
- Zlatar, J. (2015). Odabrana poglavlja iz metodike nastave klavira. Zagreb: Jakša Zlatar.

Parents' Opinions Regarding the Influence of Music School on the Quality of Student's Life

Abstract: The primary schools in Croatia are currently undergoing the experimental phase of curriculum reform, the so-called "School for Life". The fundamental tendencies of this reform are the reduction of the quantity of factographic and encyclopedic teaching content, the development of student competences and the realization of the preconditions for lifelong learning. Although the position of music and art schools, especially in primary education, is still not clearly defined in the "School for Life", we expect that they will soon have to be included in the reform. The appropriateness of the quantity of subjects, the burden of attending classes and practicing, and the amount of contents planned to be mastered in a particular year of school will certainly be the subject of discussion, and this work aims to investigate the current state of affairs, in order to determine the direction of music school education in the future.

The fundamental question behind our research is whether the students of a music school are overburdened with the obligations that are brought by this additional education, or the engagement of this type brings benefits in terms of better organization of free time, planning of activities, concentration and accountability.

In addition to the analysis of the schedule and the planned burden of teaching in certain primary classes, the focus of our research is also on the parents' opinion on the burden of their children's obligations at the music school and the impact of these burdens on the quality of their children's lives.

Key words: music school; student load; exercise load; students' free time; students' quality of life

Meinungen der Eltern zu dem Einfluss der Musikschule auf die Lebensqualität der Schüler

Zusammenfassung: An den Grundschulen in Kroatien läuft derzeit die experimentelle Phase der Lehrplanreform, die sogenannte „Schule fürs Leben“. Die grundlegenden Tendenzen dieser Reform sind die Verringerung der Menge an faktografischen und enzyklopädischen Lehrinhalten, die Förderung der Entwicklung von Schülerkompetenzen und die Verwirklichung der Voraussetzungen für lebenslanges Lernen. Obwohl die Stellung der Musik- und Kunstschulen, insbesondere im Primarbereich, in der „Schule fürs Leben“ noch nicht klar definiert ist, gehen wir davon aus, dass diese bald in die Reform einbezogen werden müssen. Die angemessene Anzahl der Fächer, die Belastung durch Unterrichts und Übens, sowie die Menge der Inhalte, die in einem bestimmten Schuljahr zu bewältigen sind, werden mit Sicherheit noch diskutiert werden. Diese Arbeit hat zum Ziel den aktuellen Stand der Dinge zu untersuchen, um die Richtung der Musikschulbildung in der Zukunft zu bestimmen.

Die grundlegende Frage unserer Forschung ist, ob die Schüler der Musikschule mit den Verpflichtungen, die sich aus dieser zusätzlichen Ausbildung ergeben, überlastet sind, oder ob das Engagement dieser Art Vorteile hinsichtlich einer besseren Organisation der Freizeit, der Planung von Aktivitäten, der Konzentration und des Lernens bringt.

Neben der Analyse des Stundenplans und der geplanten Belastung durch Unterricht in den jeweiligen Grundschulklassen liegt der Schwerpunkt unserer Forschung auf der Meinung der Eltern zur Belastung ihrer Kinder durch die Pflichten in der Musikschule und die Auswirkungen dieser Belastung auf die Lebensqualität der Kinder.

Schlüsselwörter: Musikschule, Belastung durch Unterricht, Belastung durch Üben, Schülerfreizeit, Lebensqualität der Schüler